

Tisková zpráva

Postoje českých občanů k obraně ČR – jaro 2022

- ⊙ Česká veřejnost se v naprosté většině (93 %) shoduje, že suverenitu státu je třeba bránit za každou cenu. Oproti roku 2020 zde došlo k nárůstu o 8 procentních bodů.
- ⊙ I přes to více než tři pětiny (62 %) respondentů pochybují o schopnosti České republiky ubránit se, pokud by k něčemu došlo, oproti čtvrtině dotázaných (27 %), která s tímto výrokem nesouhlasí. Oproti roku 2020 došlo ke zvýšení pochybností o 6 procentních bodů.
- ⊙ Více než polovina (55 %) respondentů nepovažuje obranu ČR za podstatnou, protože patříme mezi malé země, jejichž osud mají stejně v rukou velmoci. Zde došlo k šestibodovému posílení skepse.
- ⊙ Pouze necelé dvě pětiny dotázaných (38 %) si myslí, že naše armáda je na srovnatelné úrovni s armádami západních zemí. Oproti minulému šetření došlo k poklesu o deset procentních bodů, a tím i k převrácení poměru pozitivních a negativních odpovědí.
- ⊙ Třetina dotázaných (34 %) uvedla, že náklady na obranu zbytečně zatěžují státní rozpočet, což je nejnižší údaj za celou dobu prováděného šetření. Byl tím potvrzen trend v posledních letech, od roku 2015 došlo ke snížení o jedenáct procentních bodů.

Zpracoval:

Milan Tuček

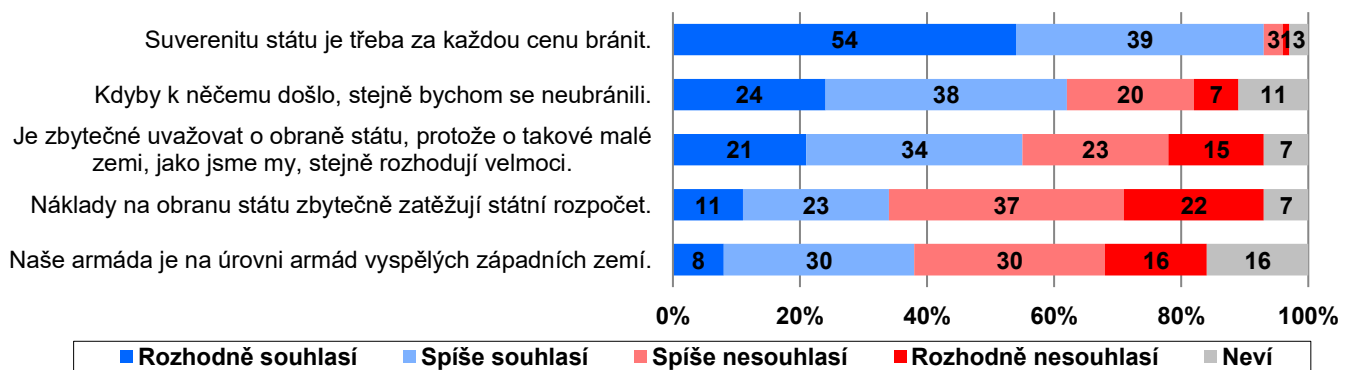
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR

Tel.: 210 310 587; e-mail: milan.tucek@soc.cas.cz

V šetření realizovaném od března do května 2022 dotazovalo Centrum pro výzkum veřejného mínění sadu otázek týkajících se postojů veřejnosti k NATO. Výsledky popisované v této zprávě se pojí s obecnými názory na obranu státu. Dotázaní konkrétně vyjadřovali míru souhlasu či nesouhlasu s výroky spojenými s obranou suverenity státu, schopností ovlivnit vlastní obranu a s armádou České republiky.

Graf 1: Míra souhlasu/nesouhlasu s výroky o obraně (v %)¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 18. 3. – 9. 5. 2022, 845 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

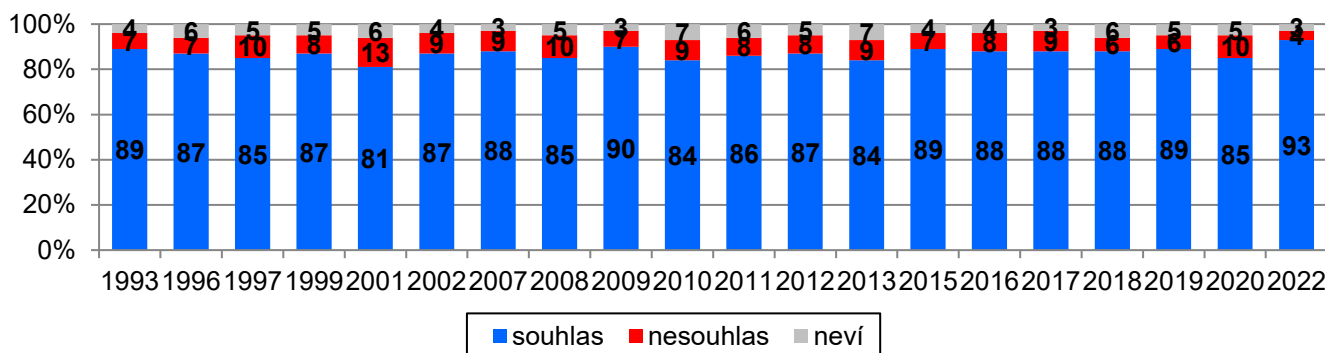
¹ Znění otázky: „Na obranu státu existují nejrůznější názory. Přečtu Vám některé a Vy mi prosím řekněte, zda s nimi souhlasíte nebo nesouhlasíte. a) Suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit. b) Náklady na obranu státu zbytečně zatěžují státní rozpočet. c) Naše armáda je na úrovni armád vyspělých západních zemí. d) Kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili e) Je zbytečné uvažovat o obraně státu, protože o takové malé zemi, jako jsme my, stejně rozhodují velmoci.“ Varianty odpovědí: rozhodně souhlasí, spíše souhlasí, spíše nesouhlasí, rozhodně nesouhlasí.

Poslední výzkum věnovaný této problematice proběhl v únoru 2020, v roce 2021 z důvodů pandemie nebylo možné provádět osobní dotazování. Letošní výzkum proběhl za situace válečné agrese Ruska proti Ukrajině, což se promítlo do výraznějšího posunu v názorech na položené otázky, a jak ukážeme v podrobnějších analýzách, i v širších souvislostech (vazba na důvěru k armádě, vazba na vztah k NATO).

Česká veřejnost se většinou (93 %) shoduje, že suverenitu státu je třeba bránit za každou cenu. Pouze zanedbatelný počet (4 %) dotázaných s tímto tvrzením nesouhlasí. I přes to více než tři pětiny (62 %) respondentů pochybují o schopnosti České republiky ubránit se, pokud by k něčemu došlo, oproti více než čtvrtině dotázaných (27 %), která s tímto výrokem nesouhlasí. Více než polovina (55 %) respondentů nepovažuje obranu ČR za podstatnou, protože patříme mezi malé země, jejichž osud mají stejně v rukou velmoci. V opozici k tomuto výroku zůstávají necelé dvě pětiny (38 %) české veřejnosti. Pokud jde o náklady na obranu, ty vnímá jako zbytečnou zátěž pro státní rozpočet asi třetina (34 %) českých obyvatel, necelé tři pětiny (59 %) tento názor nesdílejí. Necelé dvě pětiny (38 %) respondentů pokládají úroveň naší armády za srovnatelnou s armádami západních zemí, necelá polovina (46 %) dotázaných si pak myslí, že naše armáda je méně vyspělá než tyto armády. Zde 16 % respondentů situaci nedovedlo posoudit (viz graf. 1).

Z dlouhodobého hlediska česká veřejnost většinou vnímá jako podstatné bránit suverenitu státu (viz graf 2a), stabilně je proti tomuto názoru přibližně desetina respondentů (v průměru za sledované období 8 %). Aktuální výsledky jsou ovšem statisticky významně odlišné – oproti minulému šetření nárůst odhodlání o 8 procentních bodů.

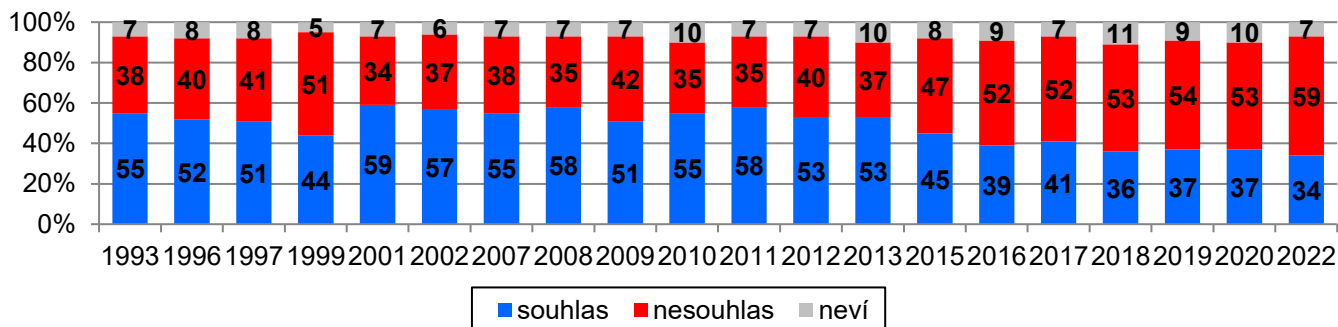
Graf 2a: Suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit - časové srovnání (v %)

Poznámka: Údaje v grafu představují součty podílů „rozhodně souhlasí“ + „spíše souhlasí“, respektive „rozhodně nesouhlasí“ + „spíše nesouhlasí“.
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Náklady na obranu jsou v posledních pěti šetřeních více podporované, než tomu bylo v předchozích letech (tedy mezi lety 2001 a 2013), kdy v české společnosti převažoval názor, že náklady na obranu jsou jen zbytečnou zátěží pro státní rozpočet.

Graf 2b: Náklady na obranu státu zbytečně zatěžují státní rozpočet – časové srovnání (%)

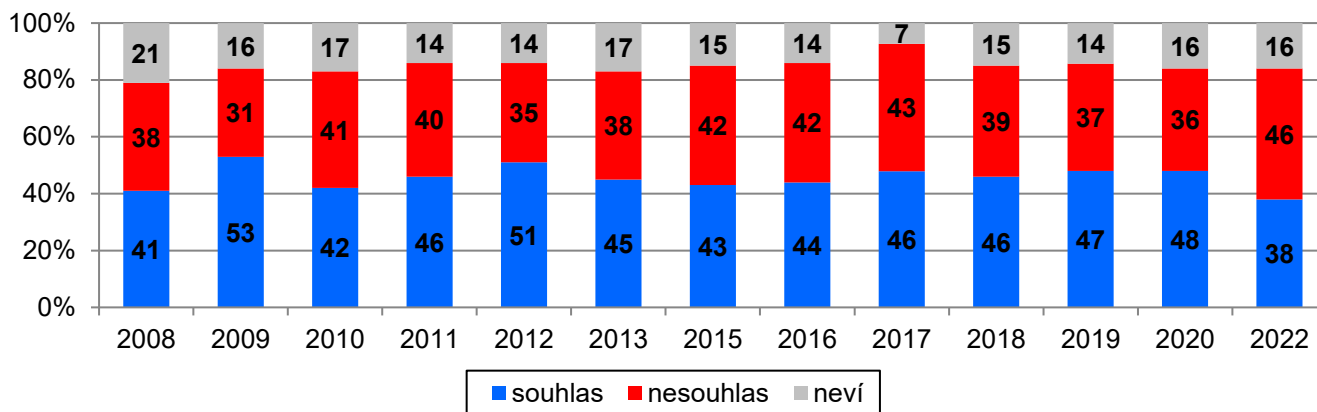

Poznámka: Údaje v grafu představují součty podílů „rozhodně souhlasí“ + „spíše souhlasí“, respektive „rozhodně nesouhlasí“ + „spíše nesouhlasí“.
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

V aktuálním šetření bylo dosaženo nejnižší hodnoty souhlasu s tímto výrokem (34 %). Podpora investování do armády ze strany státu je tedy výraznější především v posledních čtyřech letech, dále pak byla i v roce 1999. Proti tvrzení, že náklady na obranu jsou jen zbytečnou zátěží státního rozpočtu, se v aktuálním výzkumu postavila nadpoloviční většina občanů, podobně jako v letech 2016-2020, ale letos bylo dosaženo maxima (59 % - statisticky významný nárůst o 6 procentních bodů). (viz graf 2b).

V případě srovnání armády ČR s armádami západních zemí byl v letech 2015 až 2017 patrný trend poměrně stabilního a přibližně stejného podílu respondentů, kteří s výrokem o jejich srovnatelnosti souhlasí i nesouhlasí (okolo 45 %). Poté však podíl nesouhlasících poklesl a rozdíl mezi souhlasem a nesouhlasem stoupl na zhruba deset procentních bodů. V aktuálním šetření došlo k desetiprocentním propadu pozitivních odpovědí a vlastně k obrácení poměru mezi pozitivním a negativním hodnocením. To je zcela zásadní názorový posun, který nepochybně reflektuje situaci nutné modernizace výzbroje naší armády (v souvislosti s válkou na Ukrajině). Podíl těch, kteří nemají na výrok o srovnatelnosti naší armády s armádami západních zemí vyjasněný názor a volí odpověď „nevím“, dosahuje 16 % dotázaných, což odpovídá dlouhodobému průměru (15 %) (více viz graf 2c).

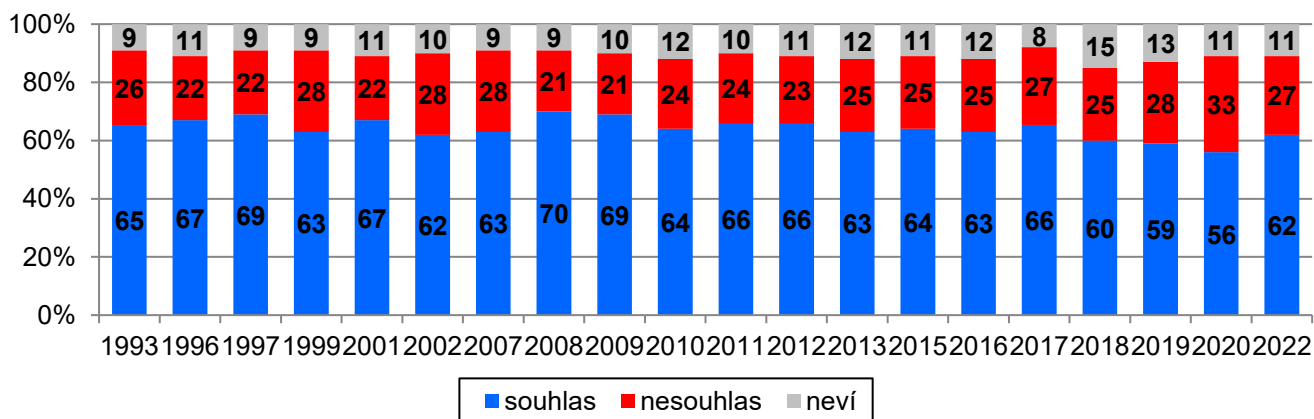
Graf 2c: Naše armáda je na úrovni armád vyspělých západních zemí – časové srovnání (%)

Poznámka: Údaje v grafu představují součty podílů „rozhodně souhlasí“ + „spíše souhlasí“, respektive „rozhodně nesouhlasí“ + „spíše nesouhlasí“.
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Na schopnost ubránit se v případě hrozby měla česká veřejnost poměrně stabilní názor v čase.

Graf 2d: Kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili – časové srovnání (%)

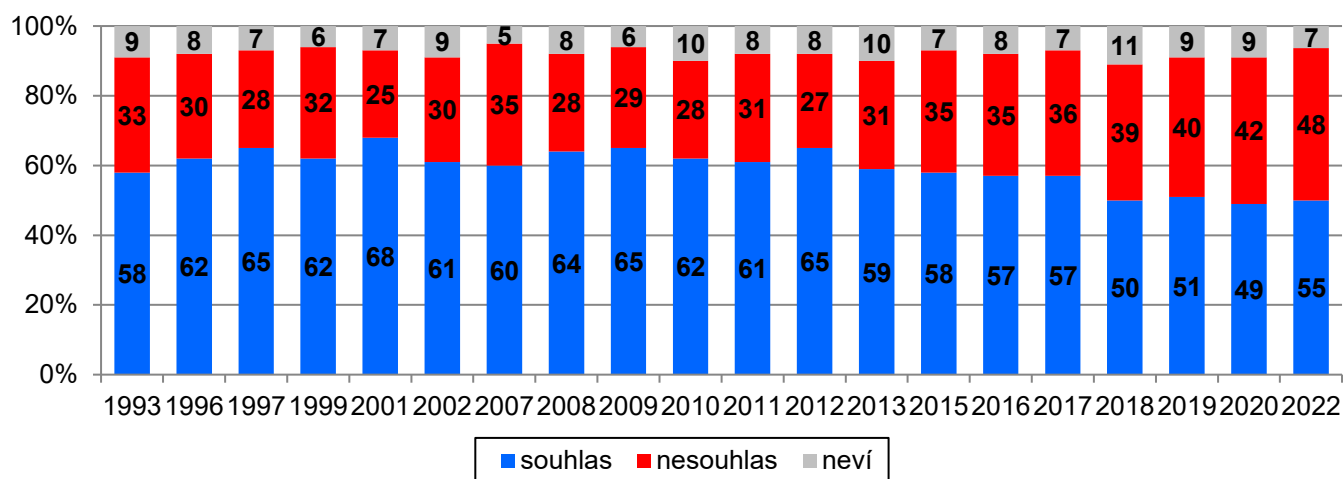

Poznámka: Údaje v grafu představují součty podílů „rozhodně souhlasí“ + „spíše souhlasí“, respektive „rozhodně nesouhlasí“ + „spíše nesouhlasí“.
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Sice výsledky z roku 2019 a 2020 ukazují na pokles negativního smýšlení, neboť podíl těch, kteří souhlasí s výrokem, že kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili, postupně klesal. Ovšem aktuální výzkum tento trend zvrátil. Negativní postoj zaujalo 62 % dotázaných oproti 56 % v roce 2020. Přibližně desetina (11 %) dotázaných se k tomuto výroku nedokázala vyjádřit a zvolila proto variantu „nevím“. (viz graf 2d)

Z grafu 2e vidíme, že česká veřejnost dlouhodobě považuje otázku obrany ČR za zbytečnou, neboť osud takové malé země je stejně v rukou velmocí. I přesto tento názor v posledních letech mírně oslaboval a pozvolna stoupal podíl lidí, kteří nepovažují úvahy o možnostech obrany ČR za zbytečné. Tento trend ale nepotvrdilo aktuální šetření, kdy podíl souhlasících s výrokem o zbytečnosti obrany naší země dosahuje 55 %, což je šest procentních bodů více než v roce 2020. Pouze 7 % dotázaných nemá k tomuto výroku jasné stanovisko a volí možnost „nevím“.

Graf 2e: Je zbytečné uvažovat o obraně státu, protože o takové malé zemi, jako jsme my, stejně rozhodují velmoci – časové srovnání (%)

Poznámka: Údaje v grafu představují součty podílů „rozhodně souhlasí“ + „spíše souhlasí“, respektive „rozhodně nesouhlasí“ + „spíše nesouhlasí“.
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Podrobnější analýza prokázala, že na rozložení odpovědí na uvedené otázky má vliv věk. Nejstarší generace jsou více pesimistické jak u rozhodování velmocí, tak při porovnání naší armády s armádami západních zemí, než nejmladší generace. Nejvýraznější generační rozdíly byly zjištěny u obrany suverenity, kdy nejmladší kohorta (15 až 19 let) rozhodně souhlasí v 31 %, kdežto nejstarší kohorta (65+) v 55 % odpovědí. Vliv vzdělání, resp. pohlaví nebyl zdaleka tak výrazný.

Tabulka 1: Vliv důvěry k armádě na postoje k obraně (rozhodný souhlas v %)

	Bránit suverenitu	Armáda zátěž rozpočtu	Srovnatelná úroveň se západem	Stejně bychom se neubránili	Rozhodují velmoci	Důvěra k armádě
Rozhodně důvěřuji	61	6	17	21	18	22
Spíše důvěřuji	56	9	6	19	17	51
Spíše nedůvěřuji	46	16	5	38	36	14
Rozhodně nedůvěřuji	31	40	2	51	50	5

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 18. 3. – 9. 5. 2022, 845 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Analýza ukázala, že odpovědi na otázky spojené s obranou země výrazně ovlivňuje důvěra k armádě. Výsledky jsme shrnuli do tabulky 1, kde ve sloupcích je procentní zastoupení odpovědí „rozhodně souhlasím“. V posledním sloupci je uvedena míra důvěry k armádě.

Ti, kteří důvěřují armádě, by rozhodně bránili suverenitu státu (dvojnásobné procento oproti těm, kteří armádě nedůvěřují) a jsou výrazně méně pesimističtí, co se týče úspěšnosti obrany či velmocenského rozhodování.

Podobná souvislost byla zjištěna i pro otázku zjišťující důvěru k NATO.

Tabulka 2: Vliv důvěry k NATO na postoje k obraně (v %)

	Bránit suverenitu	Armáda zátěž rozpočtu	Srovnatelná úroveň se západem	Stejně bychom se neubránili	Rozhodují velmoci	Důvěra k NATO
Rozhodně důvěřuje	65	8	15	24	13	20
Spíše důvěřuje	57	6	7	18	16	46
Spíše nedůvěřuje	38	13	8	25	22	16
Rozhodně nedůvěřuje	49	42	2	55	50	10

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 18. 3. – 9. 5. 2022, 845 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v22-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>18. 3. – 9. 5. 2022</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Vážení dat:</i>	<i>Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS 2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>845</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>70</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem – metoda dotazování CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.40</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>pm220610</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>10. června 2022</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Milan Tuček</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinelý.
